

Nepenthes: tropická rostlina s laskavými ústími

Přesvědčivý věk představení Radek Kastner
[18.04.2008]
Aktualizováno [19.04.2008]

O: Toto je

prezentace divoké nejlavnější a nejefektivnější rod masožravých rostlin.

Nepenthes truncata; *Nepenthes* 'hybrid'

Foto *Galleria Carnivora* © Barry Rice

Jsou to rostliny, které asi nejvíce odpovídají našemu stereotypnímu pohledu na to, co si pod pojmem masožravé rostliny představujeme. Mnohé z nich pocházejí z mládežních lesů jihovýchodní Asie, vytvářejí enormní listiny, které se připevňují do vrcholků stromů a jejich masožravé pasti jsou velké, hladové vypadající chytáky, které vypadají zpropadené masožravé. Nemusíte rozumět technickým detailům těchto rostlin, abyste věděli, že jsou nebezpečné a živoucími!

Nadto potřebuje větší laskavé podmínky, že se stávají vhodnými pouze pro ty přátele, kteří jim mohou nabídnout dostatek velkých, sklenkových prostor. (Později si pohovořme o kultivaci o trošku více a já se budu snažit vypíchnout některé druhy, které jsou relativně jednodušší pěstovatelné i bez sklenek. Relativně!)

Oběť - *Nepenthes gymnaphora*

Foto *Galleria Carnivora* © Barry Rice

První zaznamenaná popsání rostlin rodu *Nepenthes* náleží ze zájmu jen ten, který udělal Etienne de Flacourt, guvernér francouzské kolonie na Madagaskaru v roce 1658. Jméno "Nepenthes" bylo vytvořeno v roce 1737 samotným Linnéem jako připomínka omamného prostředku (nepenthe), kterým Helena Trojská opájela své hosty. Většina lidí používá latinské jméno jako jméno obecné, i když lidé se vyběhají doslovněmu latinskému pojmenování - používají - tu a tam jména jako "tropical pitcher plants" nebo "monkey cups," nebo nauseum (česky je běžná používání v různých "česko-švédských" pro název rodu i jednotlivých rostlin obecně, pro označení konkrétního druhu se však používají latinská jména, *Nepenthes sanguinea*,

Nepenthes inermis atd., pozn. p^á™ekl.). Ov^ájem j^á bych cht^ál vstoupit do ad hominem ^átok^á proti takov^á½mto lidem, vyjma t^ách, kter^á by vy^ástily v bitvu quid pro quo. QED.

Nepenthes jsou ^áplhav^á li^ány s (obvykle) dlouh^á½mi a pon^ákud nev^á½razn^á½mi, jako me^á tvarovan^á½mi listy. Na ^ápi^áce ka^á¼d^áho listu je ^áponka, kter^á je ^áasto tro^áku sto^áen^á sm^árem dol^á a n^ásledn^á vzh^áru. Tento z^áhyb umo^á¼^áuje rostlin^áim zav^áájovat se na okoln^á- vegetaci jako na n^ájakou oporu. ^ášponek je zakon^áen l^áá^ákou ^á“ maso^á¼ravou gravita^án^á- past^á-.

Vzhled l^áá^áek jednotliv^á½ch druh^á Nepenthes je samo sebou odli^án^á½. Ale obecn^á½ princip je v^áude stejn^á½ a to vodot^ásn^á l^áá^áka s kluzk^á½mi st^ánami, po kter^á½ch m^á ^áko^á™ist jen velmi t^áko ^áplhat zp^át vzh^áru, pokud do l^áá^áky u^á¼ jednou spadne. ^ást^á- l^áá^áky je ozdobeno ^áebrovitou strukturou, kter^á se naz^á½v^á peristome (ob^ást^á-, pozn. p^á™ekl.). Tento peristom pom^áh^á zadr^á¼et ko^á™ist a tak^á nav^ád^á- ko^á™ist do l^áá^áky. V^áko l^áá^áky se jako by vzn^áá na otvorem l^áá^áky. To m^á ^á napom^áhat udr^á¼et de^á¼ovou vodu mimo l^áá^áku, ale j^á si mysl^á-m, ^á prvotn^á- funk^á- je l^áákat ko^á™ist sv^á½m atraktivn^á-m zbarven^á-m a nektarov^á½mi ^á¼l^ázami. Ko^á™ist, kter^á je vis^á- na spodn^á- ^ást^á v^áka je extr^ámn^á ohro^á¼en^á mo^á¼nost^á- p^ádu do jej^á-ho nitra!

Je t^ám^á™ jist^á, ^á rostliny Nepenthes vytv^á™ej^á- vlastn^á- tr^ávic^á- enzymy (zvan^á nepenthesin), ale je^át^á nebyly p^á™esv^ád^áiv^á prok^áz^ány i p^á™es mno^á¼stv^á- pokus^á tak u^áinit. Jedna v^ác je i p^á™esto jist^á. Existuje zde v^á-ce ne^á¼ 150 druh^á ^áivo^áich^á, kte^á™^á- se nau^áili, jak je mo^á¼no p^á™e^á¼t v l^áá^ákách t^ácho rostlin, nav^á-c je naz^á½vaj^á- sv^á½m domovem a mo^á¼n^á pom^áh^á rozkl^ád^án^á- ko^á™isti chycen^á do l^áá^áek. Ve skute^ánosti mnoho druh^á ^áivo^áich^á, v^áetn^á larev kom^áir^á, stejn^á jako mravenci, pavouci nebo ^á¼by z^á-sk^á¼vaj^á- z tohoto bl^á-zk^áho vztahu s l^áá^ákovkami. Toto je extr^ámn^á zaj^á-mav^á pole pro v^ázkum.

L^áá^áky rodu Nepenthes obvykle chytaj^á- mal^á ^álenovce. Ty bl^á-^á zem^á se sna^á¼^á- pochytat ty lezouc^á-, zat^á-mco ty, um^á-st^án^á ve vy^áá^á-ch poloh^áich, maj^á- tendenci lapat v^á-ce ok^á™dlen^á½ hmyz (i kdy^á¼ zde doch^áz^á- k ^áirok^ámu p^á™ekr^á½v^án^á- typu ko^á™isti). Ob^áas jsou polapeni i mal^á- obratlovci. Nepenthes rajah je n^á kdy zmi^áov^áina, jako lovec mal^á½ch ^á¼ab. V^ád^áli jste nap^á™^á-klad, ^á¼e posledn^á- v^ác^á- ^á¼ab^á-ho t^ála, kterou lze str^ávit je k^á ^á¼e z jejich nohou? Pod^á-vejte se do l^áá^áky Nepenthes rajah a m^á ^á¼ete zjistit, kolik mal^á½ch ^á¼ab bylo spo^á™^ád^áno prost^á- t^á-m, ^á¼e si spo^á™^á-t^áte mal^á ^á¼en^á rukavice plovouc^á- v tekutin^á l^áá^áky!

Nepenthes ^á hybrid^á

Foto^áRadek Kastner

P^á™^á-le^á¼itostn^á, opravdu velmi p^á™^á-le^á¼itostn^á l^áá^áky polap^á- v^át^á¼^á- ^á¼ivo^áichy, jak^á½mi jsou mal^á- hlodavci. Ale to je vz^áicn^á a nic to nevypov^á-d^á o norm^áln^á-m b^áhu v^ác^á-. Vy tak^á pravd^ápodobn^á ob^áas sn^á-te ^áv^ába bez toho, abyste o tom v^ád^áli, ale nemysl^á-m si, ^á¼e byste ho ozna^áili za pravidelnou sou^á¼st va^á¼- potravu. (Nebo ano? No jeida!)

Další m zajiřmavá 1/2 m rysem u Nepenthes, jedine n 1/2 m mezi v jemi ostatn mi maso 3/4 rav 1/2 mi rostlinami, snad vyjma bromoli, je to, že rostliny tohoto rodu jsou dvoudom. To znamená, že rostliny vytvářejí bu samičí nebo samičí květy. Vypadá to, že většina rostlin rodu Nepenthes jsou samičího pohlaví, takže samičí rostliny jsou taková 1/2 m bonusem se zvláště hodnotou navíc pro ty, kdo lákají kovy rozmnožují.

Většina druhů liškových je rozšířena na velmi malém území - umštá nem v oblasti Sund, což je Borneo, Sumatra, Jáva a malajská poloostrov. I když existují zajiřmavá 1/2 jimky a některé druhy mají pářekvapivě rozšířená území, která osidlují. Následující stránky FAQ jsou organizovány podle zeměpisného rozšíření a na těchto stránkách jsem uvedl všechny druhy liškových, které se na každém území uvedeném vyskytují. Některé druhy se mohou vyskytovat na všech stranách FAQ, pokud je i jejich zeměpisné rozšíření - většinou, tudíž jsem zákonil celou tuto sekci jedinou stranou, na kterou jsem uvedl každou jednotlivý druh rodu Nepenthes. (Vám -m, že je to pro vás takto užitečné; proto že pro mne ano!) Tak jsem poznal u seznamu druhů kategorie 1/2 jkových ho v 1/2 skytu u každé jednotlivé rostliny. Ty rostliny, které se vyskytují v nadmořské výšce 0 až 1000 m se nazývají nížinnými druhy, ty které se vyskytují ve výšce nad 1000 m se nazývají horskými druhy. Některé druhy, které vykazují pářesah mezi těmito kategoriemi jsou nazývány bu intermediální/přechodné a nebo již je prostě nazývány nížinnými-horskými druhy. Tento systém těm -dává je, jen tak mimochodem, zcela b 1/2 n 1/2 u pářitelů liškových.

Seznam druhů Nepenthes je 0 3/4 asně kontroverzní. Neexistuje totiž 3/4 3/4 dní generální dohoda o tom, které druhy na takovém seznamu mají nebo nemají b 1/2 t umštá ny, takže nebudete pářekvapení nesrovnalostmi mezi 1/2 m seznamem a seznamy jiných autorů. Je pro to několik důvodů. Zaprvé, liškové mohou b 1/2 t někdy tě 3/4 ko identifikovatelné. Mnoho identifikačních charakteristik závisle na vlastnostech liškové, ale ty nejsou vždy zcela věhodné. Za další, většina druhů vytvářejí "spodní liškové" (blíže zemi), které jsou svou stavbou odlišné od "horních liškové" (většinou na rostlině, často vytvářejí na kvetoucích stoncích), no a tato dvojtvarost má přímé jejich identifikaci. No a konečně, všechny druhy liškové jsou schopny hybridizace (které 3/4 ení). To komplikuje věci ještě více.

Ve své monografické práci se snažil Danser setat -dit tento rod do několika sekcí. Tento systém byl složitější, uml 1/2 a nakonec byl opuštěn pozdějšími badateli na tomto poli.

Když se podaří objevit populaci rostlin s ošivnými jedine n 1/2 mi znaky, r zná odborníci na liškové z celého světa mají táomá jistě odlišné názory na to, jak tuto rostlinu zařadit. Některé usuzují na to, že se podařilo objevit nového druh. Další určí, budou hovořit o tom, že jde jen o variety již dříve známého druhu. A po jid ještě budou zbývat ti, kteří budou zcela jistě pářesvědčeni o tom, že jde pouze o k 3/4 ence již dříve známých druhů. Ovšem posléze, když se charakteristiky tohoto hybridního shluku ustálí, má že b 1/2 t rozhodnuto, že se stane novým druhem? Tohle všechno je rozbuškou pro ujeění boje mezi věci, kteří si jen honí vlastní ego a je to opravdu velká legrace to všechno sledovat.

Ve skutečnosti jsem pouhým divákem vzkumu rodu *Iřkovek*. Jsem neskutečně
účastným, že zde mohu potvrdit, že neznám odpovídi na mnoho komplikovaných
otázek taxonomie *Nepenthes*, ani nemám dostatečnou ponětí o mnoha věcech a
problémech, aby se můj názor stal autoritativním. Měly by být jenou
založeny na zopakování konceptů představených badateli, které cituji.

Page

citations: Clarke, C. 1997, 2001; D'Amato, P. 1998a; Danser, B.H.
1928; Frazier, C. 2000; Phillipps, A. and Lamb, A. 1996; Rice, B. 2006a;
Schlauer, J. 2002; personal observations.

Revised: April 2007

©Barry Rice, 2005

T: Radek Kastner